

Nagyszebeni

KATH. EGYHÁZI TUDÓSÍTÓ.

Előfizetés egész évre 1.50

Egyes szám ára 14 fillér.

Szerkeszti és kiadja :

Róm. kath. plébánia hivatal

Nagypiac 2.

Megjelenik minden hó 15-én.

X. Pius †.

A világesemények forgatagában, abban az általános izgalomban és kavarodásban, mely a világtörténelem legvéresebb háboruját vonultatja föl, szinte elmosódik az a váratlan és csendes elmulás, amelynek hírét vettük Rómából augusztus 20-án: X. Pius pápa meghalt. Beteljesedett az egyház fején, Krisztus földi helytartóján, a legkiválasztottabb emberen az isteni végzés: porból vagy és porrá leszesz.

Tizenegy év előtt foglalta el szt. Péter székét X. Pius, azzal a jelígével, hogy mindent újjá akar teremteni Krisztus szellemével. S valóban uralkodásának minden mozzanata azt célozta, hogy az emberek lelkét minél közelebb vigye Krisztushoz, az isteni Mesterhez. Ezen törekvésének legmarkánsabb kifejezését akkor adta, amikor az egyház régi hagyományaihoz visszatérve, a gyakori és mindennapi szentáldozás szószólója lett. Az egyház életében fontos dátum és messze kiható intézkedés ez, melynek áldásos gyümölcseit a jövő generáció fogja érezni és élvezni.

Távol a politikától, tisztán a lelkek ügyének élve és magasztos jelszavának megtestesülésén dolgozva érte a halál. Békés szelleme a forrongó és véres világban idegen volt, elköltözött hát az örök béke hazájába.

Azon ritka emberek közé tartozott, aki csendes és buzgó munkával, torzsalkodás, előretörtetés, beteges ambíciók nélkül a nyitva álló legmagasabb méltóságra érdemesítette magát, dacára, hogy egyszerű sőt szegényes sorsból származott. Amily szerényen és csöndesen dolgozott, oly nesztelenül és feltűnés nélkül távozott hiveinek éléről, emlékül hagyva nekünk Krisztusi szeretettől égő munkás, szerény lelkületét. Emléke legyen áldott, törekvése gyümölcsöző.

XV. Benedek.

A biborosok testülete a X. Pius halálával megüresedett pápai székre Della Chiesa biboros, bolognai érseket választotta meg, aki XV. Benedek néven elfoglalta szent Péter székét.

A legnagyobb világfelfordulás és nagy történelmi súllyal bíró időben lép a világ első trónjára. Olyan szellemi kvalitásokkal, olyan jeleivel a rátermettségeknek, amely a tartozó hódolaton kívül őszinte bizalommal tölt el mindnyájunkat. Örömmel üdvözljük Krisztus földi helytartóját és hívő ragaszkodással tekintünk feléje a háborgó világ hullámai közül.

Az új pápa rövid életrajza a következő:

Della Chiesa Jakab, az új pápa Genuában született 1854 november 21-én. Előkelő északolaszországi családból származott. Atyja Della Chiesa József marchese, anyja Migliorati Giovanna marchesa volt. A gimnáziumi és liceumi tanulmányokat szülővárosában végezte, melynek egyetemén azután 1875-ben kitüntetéssel tette le a jogi vizsgákat. Néhány hónappal később a római Capranica kollegiumba lépett be (ez Róma legelőkelőbb theológiai intézete), hogy a papi pályára lépjen. Itt a theológiai tanulmányokat szintén kitüntetéssel végezte és 1878. évi december 21-én páppá szentelték. Ekkor felvették az Accademia dei Nobili Ecclesiastici-ba, a nemes papok akadémiájába, amely a diplomáciai pályára és a magasabb római egyházi hivatalokra készít elő. Mialatt itt tanulmányaiban tökéletesítette magát, együttal segédhivatalnoknak alkalmazták a rendkívüli egyházi ügyek titkárságában, melynek élén akkor *Rampolla del Tindaro*, a későbbi pápai államtitkár állott.

Ettől kezdve pályája összeforrott a nagy egyházi férfiú életpályájával. Mikor az akadémiai tanulmányokat elvégezte, 1882. évi május 28-án pápai titkos kamarás lett és egyuttal fontosabb megbízást nyert.

XIII. Leó pápa *Rampollát* a madridi nunciaturára nevezte ki, mely ekkor talán a legfontosabb állomás volt, mert az anyakirályné régenssége, a belső forrongások nagyon veszélyeztették az Egyház érdekeit. Rampolla erre a fontos állomásra a maga embereit vitte, uditorénak a későbbi *Segna* biborost, *titkárnak*

pedig a még egészen fiatal *Della Chiesa*t, akinek kiváló képességeiről alkalma volt meggyőződni.

Hogy teljesen meg volt vele elégedve, azt a következmények mutatták. 1887-ben Rampolla a madridi nunciaturát biborral és hamarosan az államtitkársággal cserélte fel és magával hozta Della Chiesa-t is, akit maga mellé vett mint minutantet. De nemcsak hogy alkalmazást nyújtott neki az államtitkárságban, hanem egyenesen maga mellé osztotta be titkárnak, hogy alkalma legyen a legfontosabb ügyekkel is megismerkednie. És midőn az addigi alállamtitkár, Triepi 1901-ben elnyerte a bibort, helyébe mgr. Dell Chiesa került, aki már 1900 július 18-án pápai prelátus lett.

Ezalatt az idő alatt nemcsak a világ kormányzatának megismerésével foglalkozott, hanem a lelkipásztori teendőkből is kivette részét. Amikor csak tehetett, prédikált Rómában és ha hazament, Genuában.

X. Pius trónralépte után Rampolla elhagyta az államtitkári hivatalt, Della Chiesa Merry del Val alatt is még négy éven keresztül megmaradt a pápai államtitkárságban. Már akkor ugyemlegették, hogy hamarosan biboros lesz, de a pápa más misziót szánt neki előbb.

Mikor ugyanis 1907-ben *Svampa* bolognai érsek elhunyt, erre a fontos pozícióra X. Pius pápa *Della Chiesa*t szemelte ki. Kinevezése az 1907. évi december 16-iki konzisztóriumban történt és még ugyanezen hónap 22-én maga a Szentatya szentelte őt püspökké a Sixtina kápolnában.

Azóta csendesesen, de áldásosan dolgozott egyházmegyéjében és alig szerepelt neve egészen a legutolsó konzisztóriumig, amikor május 25-én a magyar hercegprimással együtt ő is elnyerte a szent bibort. Tituláris templomává a pápa a S. Quatro Coronati jelölte ki és a zsinatok és szertartások kongregációiba osztotta be.

Most azután az egybegyűlt bibornokok bölcsessége és belátása szeptember 3-án délelőtt őt választotta meg a világegyház kormányzójának, Krisztus földi helytartójának.

A főpásztor intézkedése a háború idején.

Midőn súlyosan megbetegedett édesanyámmal szemben teljesítettem a gyermeki hála és kegyelet kötelességeit, hogy a legnehezebb pillanatokban segítségére siessek a betegség kegyelmeinek az örök élet megszerzésére való fordításában: második szülő Anyánk, drága Magyar Hazánk, került válságos helyzetbe és most feléje fordul figyelmünk és szeretetünk, hogy áldozatainkkal, önkéntes szolgálatainkkal és hívő lelkünk imádságával, mint annyiszor tették őseink, megtartsuk és megmentjük utódainknak.

Hálát adhatunk az isteni Gondviselésnek már most is a sok vigasztaló jelenségért, mely a háborút megelőző megdöbbenés és aggodalmaskodás között a szebb jövő reményével kecsegtet. Így az a páratlan egyértelműség, mellyel mindkét birodalom lakossága ősz fejedelmének parancsát nemcsak készségesen követi, hanem belső meggyőződése szerint is mint igazságosat és szükségszerűt fogadta; az a nemes verseny, mellyel mindenki sietett a politikai, társadalmi ellentéteket elsimítani, hogy belső egyenetlenségünk a külső ellenséggel szemben ne gyöngítsen; az a megható lelkesedés, mellyel fiaink és családjaik a haza becsülete és biztonsága érdekében a tőlük követelt súlyos áldozatokat meghozzák: mindmegannyi biztató előjelei igazságos ügyünk győzelmének.

Azért arra kérlek Szeretett Testvéreim, teljesítsétek e nehéz időben még nagyobb odaadással kötelességeket; hozzátok meg jó szívvel a körülmények követelte áldozatokat, serkentsétek hiteiteket arra, hogy az Istennek ezen súlyos látogatását lelkiéletük jobbítására fordítsák és szüntelen imádságukkal, úgy mint erényes életükkel és a szentségek gyakori vételével háriítsák el tőlünk a háború nyomán fakadó egyéb csapásokat.

A háborús idők tartamára elrendelem a következőket:

1. Minden szentmisében, mely egyházmegyém területén bemutatatik veendő a „missa tempora belli“ gyűjtő imádsága.
2. Esténként a lehetőség szerint minden templomba közös esti imádság végzendő, a pap vagy megbizottjának előimádkozása mellett, egy a háború szerencsés kimeneteleért mondandó alkalmi imádsággal.

3. A vasárnapi nagymise után a legméltóságosabb Oltári-szentséggel áldás adandó és azt megelőzőleg a királyért, hazáért és katonáink győzelmeiért rövid imádság végzendő.

4. A háborúban elesettekért minden hónap elején a hivek bevonásával egy engesztelő szentmise bemutatandó.

5. Mivel a hadviselés idejében a posta- és távirda alkalmazottak rendkívüli módon meg vannak terhelve munkával, minden elkerülhető levelezés szüneteljen. A kerületi fő- és alespereseket felhatalmazom a háború idejére a házassági hirdetések alóli felmentvények megadására, minden a püspöknek szorosán fenn nem tartott egyházi ténykedésnek különös felhatalmazás kérése nélkül leendő elvégzésére.

Kelt Mosdós, 1914. aug. 2-án.

Az új pápa mint béke-apostol.

Róma, szept. 11.

Az Osservatore Romano közli XV. Benedek pápa első enciklikáját, amelyben a pápa mindenekelőtt kiemeli, hogy nem kételkedik azon, hogy az isteni Gondviselés, amely a méltóságnak oly nehéz terhét ruházta rá, kitartást és szükséges erőt is ad neki, hogy feladatát teljesíthesse.

A pápa rámutat azután arra, hogy a borzalmas harci színtér borzalommal és aggodalommal tölti el, mert látja, hogy Európa legnagyobb részét a tűz és a harc uralma alatt keresztény vér festi pirosra. Atyai érzelmeivel átöleli az egyház minden gyermekét. Nem akarja elmulasztani kísérletet tenni, hogy e nagy szerencsétlenség befejezését meggyorsítsa. Épp úgy, mint X. Pius pápa, ő is ajánlja az egyház minden gyermekének, különösen azoknak, akik a keresztség szentségében részesültek, forduljanak fohászaikkal Istenhez, hogy a háború véget érjen.

Az enciklika így végződik: Szívünk mélyéből kérve kérjük azokat, akik a népeket kormányozzák, hogy valamennyien szüntessék be viszálykodásaikat az emberi társadalom javára. Gondoljanak arra, hogy ugyanis igen sok gyász és nyomorúság kíséri a halandok életét és nem szükséges, hogy még több nyomorúságot és gyászt halmozzanak rájuk. Lássák be, hogy már elég volt a romboló műből és a kiontott vérből és siessenek

a béketárgyalásokat megkezdeni és békejobbot nyújtani egymásnak. Ebben az esetben Isten legnagyobb áldását fogják megnyerni a maguk és népeik számára. Ezzel egyuttal igen óhajtott és szíves szolgálatot tesznek a pápának is, akinek apostoli helytartósága gyakorlásában nem csekély nehézségeket okoznak a nagy bonyodalmak. Az enciklika kelte: 1914. szeptember 8. Kisasszony napja.

Milanó, szept. 11.

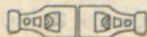
Rómából érkező hír szerint a pápa elhatározta, hogy békeakciót indít. Jövő héten a pápai államtitkári hivatal a hadviselő államokat hivatalosan fel fogja kérni, hogy a pápa közvetítésével béketárgyalásokat kezdjenek.

*

Amidőn az emberiség meghasonlása immár a tetőfokot érte el és alig akad valaki, aki a béke eshetőségeiről beszélni is merészelne: az isteni Gondviselés kifürkészhetetlen bölcsesége folytán az új pápa, XV. Benedek öszentségének első hivatalos diplomáciai ténye lesz, hogy a béke helyreállítására megteszi az első lépést. Krisztus békéjével kezdi fényesnek ígérkező uralkodását. Békességet hoz, békességet akar teremteni. A lelkek feletti legfőbb hatalom képviselője legelőször is a lelkek békéjét akarja megteremteni. Gátat akar vetni a további rombolásnak, pusztításnak, melynek vége most beláthatatlannak látszik. Ennek a békítési kísérletnek lehetetlen, hogy sikere ne legyen, vagy legalább is mély nyomot ne hagyjon a hadakozó nemzetek lelkében.

Ezt a nagy szót, hogy béküljünk ki, eddig senki kimondani nem merte. Ennek a szónak kimondására csakugyan a legnagyobb erkölcsi tekintély, a pápai tekintély sulyára volt szükségünk. Vajha foganatja volna. Az emberek milliói véget vetnének az iszonyatos vérontásnak és visszaterelődnék az egész világháboru annak eredeti okára, hogy a szerb gyilkosok kellő megtorlásban részesüljenek.

Ezeknek a gyilkosoknak pártfogására rántott kardot az orosz, a francia és az angol. Ezek miatt a gyilkosok miatt kell most Európa művelt nemzeteinek a világháború tűzében állani és elvérezni.

Oltáregyletünk a háboru idején.

Méltányos és kívánatos lévén, hogy ugy az egyesek, mint a létező egyesületek erejük és módjuk szerint részt vegyenek annak az emberfeletti küzdelemnek diadalra juttatásában, amelyet vitéz fiaink északon és délen ádáz ellenségekkel folytatnak, oltáregyesületünk is szükségét érzi annak, hogy kivegye részét a társadalom munkájából. Azért azt határozta, hogy a rendes szerdai kézimunka napokon a polg. fiuiskola termében megtartja munkadélutánjait, mikor is nem a templom részére, hanem a hadba vonult katonáink számára fog dolgozni meleg téli felszerelésen. Mindenki benső szükségét érzi e napokban annak, hogy keze munkáját, lelke érzését nemzetünk közös nagy céljának szolgálatára ajánlja. Hisszük, hogy oltáregyesületünk tagjai nemes buzgósággal és honleányi lelkesedéssel fogják felkarolni ez eszmét és fognak fáradozni azok érdekében, akik mindenüket kockáztatják és áldozzák érettünk a harcok tüzeiben.

Tájékoztató.

Ünnepek: Szeptember 15 és október 15 között nyilvános egyházi ünnepnap nem fordul elő. Azonban ezen időbe esik néhány dátum, amelyekről meg kell emlékeznünk. Az egyházi naptár szeptember 24-én figyelmeztet arra, hogy akkor kegyelmes Püspök Atyánk születésnapja van és figyelmezteti papjait, hogy egyházmegyénk jószágos atyjáért imádkozzanak. A családban szeretettel ülik meg a szülőknek születésnapját. Ezt a családias bensőséget az egyházmegye életébe is átvisszük és mindnyájunk lelki atyjának jólétéért, életéért imádkozunk. A hiveket is felhívjuk, hogy csatlakozzanak szeretetből fakadó bensőséges imáikkal mihozzánk, hogy egyértelmileg kérjük e napon Isten bő áldását szeretett Püspök Atyánkra.

Szeptember 29-én üli az egyházmegye védőszentjének, szent Mihály arkangyalnak ünnepét. Minden templom, amikor fölszentelik, egy szentnek különös oltalma és pártfogása alá helyeztetik. Ezen pártfogó szentnek képe rendesen a főoltárt díszíti, s az illető szent ünnepe a templomnak búcsúünnepé vagyis akik e napon az illető templomban szentgyónást és szentáldozást végeznek és az ünnepélyes istentiszteleten részt vesznek, az ideig

tartó büntetések elengedésében részesülnek. Ilyen búcsúünnepé van a gyulafehérvári székesegyháznak szeptember 29-én, mert a püspöki templom szt. Mihály arkangyal tiszteletére van ajánlva, aki egyttal az egész egyházmegyénknek is védőszentje.

Október hava a boldogságos Szűz tiszteletére van szentelve s naponta esténkint elmondjuk a szent olvasót ezen szándékra. *Október első vasárnapja* a szent olvasó ünnepe vagyis rózsafüzér vasárnapja.

Október 11-én, a hónap második vasárnapján (Pünkösöd után XIX.-ik) üli az egyház a Boldogságos szűz Máriának, mint Magyarország nagyasszonyának ünnepét. Ezen ünnepet XIII. Leó pápa Magyarország ezer éves fennállásának emlékére, a millennium évében, 1896-ban rendelte és engedélyezte. — Az ünnep ősrégi eredetű. Amikor szent István első apostoli királyunk egyetlen örököse, szent életű fia, Imre herceg meghalt és nem volt a szent királynak kire hagynia országát és koronáját, a boldogságos szűz Mária oltára elé borulva, neki ajánlotta fel Magyarországot és a magyar koronát. Ez időtől kezdve az ország zászlójára a B. Szűz képét hímezték és pénzeinknek egyik oldalára szintén az ő képét verték. (Nyolcvanas években még forgalomban volt és itt-ott ma is látható ezüst huszason fordult elő utoljára a boldogságos Szűz képe. A kis Jézust tartja karján, s a magyar koronát viseli fején.) A magyar nemzet fiai lovagias kegyelettel tisztelték mindig a B. Szűz Máriát s évszázadok viharai között különös pártfogását számtalanszor érezték. XIII. Leó pápa ezt a történelmi hagyományt szentesítette és a magyar nemzetnek a B. Szűzhöz való benső viszonyát hivatalosan is elismerte, amikor a Magyarok Nagyasszonyának tiszteletére ezen ünnepet rendelte.

Vasárnapok: *Pünkösöd után XVI. vasárnap* (szept. 20.) Evang. Luk. 14. — Jézus betér egy farizeus házába szombatnapon kenyeret enni. Egy vizkóros embert meggyógyít és aztán tanítást ad arról, hogy szombaton vagyis munkaszünet idején is szabad jót cselekedni. Tanítást ad továbbá a szerénységről és alázatosságról hogy ne keressék az első helyeket, a fel-tűnést, mert „minden aki magát fölmagasztalja, megaláztatik.“

Pünkösöd után XVII. vasárnap, (szeptember 27.) Evangelium Máté 22. — A farizeusok kérdezik Jézustól, melyik a leg-

főbb parancsolat. Jézus megmondja nekik: Szeressed uradat Istenedet... és szeressed felebarátodat. — Azután ő tesz kérdést a farizeusokhoz, hogy kinek tartják ők Krisztust.

Pünkösdi után XVIII. vasárnap, (október 4.) Jézus elé az ő szülővárosában egy bénát hoznak, hogy gyógyítaná meg. Legelőször is azt mondja: Megbocsátatnak a te bünöid. Mire egy írástudó megjegyzi: Ez káromkodik. Jézus, hogy megmutassa, miszerint neki hatalma van a bünök megbocsátására, hatalma az egész világrend fölött, egy szavával meggyógyítja a testi betegséget, ezzel mutatván, hogy a lelki betegség, a bün gyógyítására is van hatalma.

Pünkösdi után XIX. vasárnap. (Október 11.) Evang. Máté 22. Jézus példabeszédben szól a farizeusokhoz s a mennyek országát egy királyi ember lakodalmához hasonlítja. Meghívja oda az embereket, azok azonban kimentik magukat, hogy világi gondjaik nem engedik megjelenni. Ekkor a királyi ember küldi szolgálait, hogy az útról hívjanak be mindenkit a lakzihoz. Ezen példabeszéd jelképezi, hogy az üdvösséget az Úr elsősorban a zsidó nép számára szerzette s mikor azok méltatlanoknak mutatkoztak, hívta meg egyházába a pogányokat is. De aki a megjelentek között nem volt a lelki tisztaság ünneplő ruhájában, azt a külső sötétségre dobhatja a szolgálakkal.

Böjtek. Szeptember 16-án, szerdán, 18-án, pénteken szigorú böjti napok; 19-én szombaton böjt, a huseledeltől való megtartóztatás nélkül. Az őszi kántorböjt (négyévszaki böjt.)

A pénteki napokon megtartóztatás a huseledelektől.

Ő felsége a király nevenapján, október 4-én az ünnepi istentisztelet d. e. 10 óraker lesz.

Szentségimádás. Az oltáregylet tagjai részére a rendes havi szentségimádási óra október 1-én 5—6-ig lesz megtartva.

Szentbeszédek a tíz órai szentmise előtt, magyarul: okt. 11-én; németül: szeptember 20, 27-én.

Keresztény tanítások. Vasárnapokon d. u. 6 óraker felváltva magyarul és németül. Szeptember 20-án németül.

Miscalapítványok. Szeptember 26-án *Rumler Györgyné* szül. *Szwartzinger Erszébet*; október 2 és 3-án *Lukacsik Ferenc* lelkiüdvéért lesz gyászmise.

Ima fegyvereink győzelméért. Augusztus 2-től minden isteni tisztelet végén, a háboru egész tartama alatt, a következő imát mondjuk szorongatott hazánkért és derék védelmezőieért:

Emlékezzél meg, ó Urunk, irgalmasságodról és könyörületességéről, melyet kezdettől fogva velünk gyakoroltál és ne enged, hogy ellenségeink győzedelmeskedjenek fölöttünk!

Segíts meg minket, Izrael Istene, minden inségünkben és ments meg ellenségeinktől!

Ne bánj velünk vétkeink szerint és ne vedd figyelembe elkövetett gonoszságainkat!

Hozzád, ó Urunk, emeljük fel szivünket, Te benned bizunk, ó Istenünk, ne szégyenüljünk meg mindörökké!

Könyörögjünk! — Mindenható Isten, országok és királyok hatalmas Ura és Parancsolója, aki gyógyítsz, midőn sebesítsz és könyörületességeddel tartasz fenn minket: áraszd végtelen irgalmasságodat drága hazánkra; igazságos ügyért küzdő fegyvereinknek adj győzelmet; áldd meg és oltalmazd vitéz testvéreinket a harctéren és azoknak, akik érettünk a becsület mezején hősi halált szenvednek, add meg az örökké tartó diadal pálmáját. Amen. — Miatyánk — Üdvözlégy.

Gyászmise a háborúban elesettekért. Valamint szeptember 1-én volt, úgy lesz október 3-án is reggel 7 órakor plébánia templomunkban requiem a háborúban elesettekért.

Rózsafüzér hónapja.

Eredetére nézve egyházunk ájtatossági gyakorlatai között a legrégebb keletűek közé tartozik a rózsafüzér vagy szent olvasó ájtatosság. Az egyház legelső századaiban a puszták remetái bizonyos jámbor célokra meghatározott számú imádságot végeztek. Az elvégzendő imádságok megszámlolására apró kővecskéket, vagy a puszták bokrairól vad gyümölcs bogyókat szedtek. Ezeknek állandó jelleget adtak azzal, hogy zsinorra fűtték és maguknál hordták. Ebben a formájában találta szt. Domokos a róla nevezett szerzetesek alapítója, aki azután a ma ismert formát adta a rózsafüzérnek. Az ő idejében, a XII. században egy a vallásra és társadalmi rendre egyaránt veszedelmes tévhit uralkodott, a melynek hívei rémületbe ejtették egész Eu-

rópát, s amely nálunk is fellépett a Dózsa György-féle parasztlázadás formájában. Az államfők háborukat viseltek ezekkel az albigenseknek nevezett tévelygőkkel, a pápa hithirdetőket küldött hozzájuk, de nem tudták őket sem megfélemezni sem jobb belátásra téríteni. Ekkor szent Domokosnak jutott eszébe, hogy a B. Szűz közbenjárásával fogja megszüntetni a társadalom emeszesedelmét, és egy látománya alapján készítette és legnagyobb buzgósággal terjesztette a boldogságos szűz Mária tiszteletére rózsafüzér imádságot. Hogy az albigensek tévtanítása teljesen elenyészett rövid idő alatt, a rózsafüzér imádságának, vagyis a B. Szűz közbenjárásának tulajdonították.

A pogány török ellen vívott küzdelmekben a keresztények fegyverei között szerepel a rózsafüzér imádsága. A törökverő Hunyady és Kapisztrán viselték és imádkozták a rózsafüzért. V. Pius pápa különösen ajánlotta az imádságnak ezt a formáját, a boldogságos Szűz oltalmát akarván megnyerni a pogányok által veszélyeztetett kereszténység számára. És miután a rózsafüzér ájtatosságnak nyilvános és általános végzésével egyidőben nyerték a törökök fölött az Aegei szigetekenél döntő győzelmüket a keresztény fejedelmek, a rózsafüzér ájtatosságnak hathatós erőt és kegyelmet tulajdonítottak, s annak ünnepét október első vasárnapjára XI. Kelemen pápa 1716-ban a törököknek VII. Károly császár által Magyarországról való kiűzetését szintén a rózsafüzér ájtatosságnak tulajdonítván, annak ünnepét általánossá tette. XIII. Leó pápa különböző bucsuengedélyekben részesítette a szent olvasó imádságát, s mivel a külső ellenségek ellen hathatós kegyelmeket nyertek vele, azt a lélek belső ellenségei ellen, a bűnök és bűnös hajlamok kiirtására is hathatós eszköznek tekintette és október havát a rózsafüzér ájtatosságnak szentelte.

Napjainkban, mikor nehéz küzdelmek, külső és belső szorongatattások idejét éljük, őseink hitével és buzgóságával akarjuk ezen szent olvasó ájtatosságokban a B. Szűz különös oltalmát kikérni, s bizunk, hogy győzelemre segíti azokat, akik ő benne bíztak és hozzá buzgón folyamodtak.

A Szeretet-Szövetség tagjai mellékelve kapják Prohászka püspök VII. számú körlevelét és a Szövetség röpiratát.

Krónika.

Személyi hírek. *Badilla János* hittanár mint tábori lelkes beosztott a 4|12 számú korházhoz és augusztus 28-án elutazott a harctérre. Boldog viszontlátásra! — *Márton Andor* terézárva-házi plébános és prefektus Szászrégenbe plébánosnak, *Nyirő József* hittanár Beszterczére segédlelkésznek, *Varga János* Szászrégenből nagyszabeni segédlelkésznek, *Roska Jenő* a nagyszabeni középiskolákhoz és *Garabet Gerő*, nagyszabeni segédlelkész, a szt. Ferencrendi nővérek intézetéhez hitoktatóknak nevezettek ki.

Gyászmise az elhunyt pápáért. Augusztus 27-én volt a gyászmise *X. Pius* pápáért a plebániatemplomban. A főoltár és a templom hajójában felállított diszes castrum égő gyertyákkal, virágokkal és délszaki növényekkel volt díszítve. A requiemet és a liberát a prépost-plebános úr tartotta nagy segédlettel. A katonai és polgári hatóságok és nagyszámú hívő közönség egészen megtöltötték a templomot.

A Kegyelmes Asszony halála. Nagyméltóságú *Majláth Györgyné*, kegyelmes Püspök Atyánk anyja augusztus 5-én, a haladoklók szentségeivel megerősítve, 84. évében meghalt *Mosdóson* (Somogy vm.). Tekintettel a háborus időre egyelőre ott temették el, honnan majd később *Zavarba* (Pozsony vm.) a családi sírboltba helyezik el férje mellett, ki mint az utolsó országbíró 1883. március 29-én gyilkos kezeknek esett áldozatul. Templomunkban a prépost-plebános úr tartotta meg augusztus 12-én a gyászmisét, az Oltáregyesület pedig szeptember 3-án mondatott requiemet. A számtalan sok áldozat és jótétemény közül, melyet a drága megboldogult hosszú életében Isten dicsőségére és felebarátainak javára tett, csak egyet említünk meg, és ez az Örökimádás-templom (Budapest, Ullői-út) melletti hatalmas, szép zárdaépület, mely az ő jámbor áldozatkészségéből épült. Az örök világosság fényeskedjék neki!

Katonák gyónása. Lélekemelő eseménynek voltunk meghatott tanúi plebánia-templomunkban. amikor a katolikus vallású tényleges és mozgósított katonák, úgy a legénység mint a tisztikar, háboruba vonulások előtt ájtatosan elvégezték gyónásukat és a szent áldozáshoz járultak.

Neumayer Eleonora †. Julius 21-én, rövid betegség után és a haldoklók szentségeivel ellátva szállt Teremtőjéhez halhatatlan nemes lelke, aki minden kath. mozgalomban és egyetben fáradhatatlanul búzgólkodott. Temetése július 23-án, délután, volt a központi temetőben, hol délelőtt az új kápolnában requiem volt lelki üdvösségeért. Nyugodjék békében!

Hazafias adományok. A behívottak családjai és a sebesültek javára adományoztak: Prépost-plébánosunk, *Herceg Hohenlohe Károly Egon* úr 1600 K, a róm. kath. „Kaffekränzchen“ 600 K, az oltáregylet 200 K, Jézus sz. Szíve társulata 100 K, N. N. 10 K, és N. N. 6 koronát.

Szent-István napján (augusztus 20) tartott fényes isteni tiszteleten, melyen a katonai és polgári hatóságok is megjelentek, az ünnepi szentbeszédet a prépost-plébános úr mondta, majd utána szentmisét, a bevonult táborigyelmeztetők és a helybeli papság nagy segédletével.

Te Deum. XV. Benedek pápa trónralépése alkalmából szept. 6-án, vasárnap, hálaadó istentiszteletet tartottunk plébaniatemplomunkban.

Tanügy.

Beiratások. Kath. elemi fiúiskolánk szeptember 9-én kezdette meg a tanítást. Az ünnepélyes „Veni Sancte“ f. hó 13-án volt. Az iskolába (e hó 9-ig) összesen 115 tanuló iratkozott be és pedig az I. osztályba 25, a II. osztályba 28, a III. osztályba 33 és a IV. osztályba 29 tanuló. Ezek közül 93 róm. kath. vallású és 64 magyar anyanyelvű.

Új tankönyv. Szeptember elején a „Szebenmegyei róm. kath. tanítóegylet“ kiadásában megjelent: Földrajzi előismeretek. Szebenvármegye és Nagyszeben r. t. város földrajza a szebenvármegyei népiskolák III. osztálya számára. A legújabb miniszteri és püspöki tantervek és utasítások alapján írta *Krebs Henrik*, nagyszeben-belvárosi róm. kath. tanító. — 24 képpel, ára 60 fillér.

A könyv tartalma: I. Rész. Földrajzi előismeretek. 1. A helység — 2. Falú és város. — 3. A község. — 4. A helység lakói. — 5. A föld felszíne. — 6. Folyó- és állóvizek. — 7. A közlekedés. — 8. Időjárás, éghajlat. — 9.

Az ég és az égitestek. — 10. Világtájak. — 11. A térkép. — II. Rész. A lakóhely leírása. — 1. Lakóhelyünk ismertetése. 2. Nagyszeben r. t. város. — III. Rész. A járás. — 1. Az uje gyházi járás. — 2. A nagyszebeni járás. — 3. A nagydisznódi járás. — 4. A szelistei járás. — 5. A szerdahelyi járás. — 6. A szászsebesi járás. — IV. Rész. A vármegye. — 1. Szeben vármegye határai. — 2. Felszíne. — 3. Vizei. — 4. Éghajlata. — 5. Terményei — 6. Lakásai. — 7. Közlekedési utjai. — 8. Közigazgatási és egyházi felosztása. — V. Rész. A haza. — 1. Magyarország. — 2. Magyarország címere és zászlója. — 3. Európa. A föld. — Függelék. Nagyszeben város rövid története.

A tanítóegyesület már évek óta kiadja *Szánthó Mihály*: Szeben vármegye földrajzát, mely több kiadást is ért el. Mivel ez a múlt évben egészen elfogyott, az új helységnevek, új népszámlálási adatok és új módszertani utasítások következtében alapos átdolgozást igényelt. Az egyesület a kérdést úgy oldotta meg, hogy átvette Krebs Henrik tanítónk kész könyvét, melyet a „Szent-István-Társulat“ kiadásra már elfogadott. A könyvről az egyik bíráló ezt mondja: „E tankönyv jó szolgálatot fog tenni nem magyarajku vármegyénk tanulóinak és tanítóinak a lakóhely és vármegyénk ismertetésénél, mert ez a tanítónak egy mindenre kiterjedő *vezérkönyv*, a tanulóknak pedig élvezetes *olvasókönyv*, mellyel ezek az iskolában hallottakat otthon könnyen felújithatják és így e tankönyv segítségével a szükséges és óhajtott eredmény igen könnyen elérhető.“

A tanítóegyesület, mint kiadó, nem sajnálta a költséget, hogy a tankönyv kiállítása megfeleljen a mai paedagogia kívánalmainak. Így a papír a legjobb, nyomása tiszta, könnyen olvasható és képekkel látta el, hogy ha már nem lehetséges a közvetlen szemlélet, legalább képben lássa a tanuló a Czibinalagútat, a fogarasi havasokat, a verestoronyi szorost, a Bullea víz esést és tavat, a nagyszebeni róm. kath. és ág. ev. plébániatemplomokat, a gör. kel. székesegyházat, Nagyszeben látképét, Nagyszeben város, Szeben vármegye és Magyarország címerét, stb., stb.

A tankönyv minden könyvkereskedésben kapható. Ha azonban valamely iskola illet az egyesületnél (a szerző címén) rendel akkor az minden 10. példányt, szegény tanulók számára, ingyen ad. Ugyancsak szívesen küld mutatványpéldányt tanulmányozás és bevezetés céljából.

Az erdélyi róm. kath. Tanítóegyesületek Szövetsége idei közgyűlését július hó 7-én Csikszeredán tartotta meg élénk érdeklődés mellett. A közgyűlés után az erdélyi egyházmegye espereskerületeinek kiküldöttei tartották meg státusgyűlési képviselőválasztási ülésüket, melyen *dr. Kóródy Péter*, prelatuskanonok, egyhm. főtanfelügyelő elnökölt, a jegyzőkönyvet pedig, az elnök fölkérésére, espereskerületünk kiküldöttje, *Krebs Henrik* tanító vezette. Státusképviselőkké megválasztottak: *Simon Ádám*, *Petres József*, *Gál Sándor* és *Tódor István Csík* illetve Udvarhely vármegyei róm. kath. tanítók.

Jótékonyág.

Szent Antal-kenyér. Julius és augusztus hónapokban kiosztottak a szegényeknek 302 koronát és 550 kenyeret.

Szegények részére adtak: N. N. 5 kor.; lovag Aulich Pálné 1 kor.; Szakáts Károly 40 fill.; özv. Zinkné 2 kor.; Bockné 2 kor.; Varga Péter 1 kor.; dr. Hetyei Gyuláné 40 fill.; özv. Borszéký Sománé 270 korona.

Máriaoltár részére Kiss Ilona egy antipendiumot himzett; N. N., miniszteri tanácsosné 8 koronát adott.

Temetőkápolnára Hauschka tábornokné 10 kor.; özv. Svastits Gáborné 5 kor.; N. N. a temetőkápolna harangjára 8 koronát adott.

Házi betegápolás céljára Neumayer Eleonora hagyatékából 60 kor. jutott; Hauschka tábornokné fürdőkádat és több eszközt, Kondzielski Adél 20 koronát adott.

Kath. gyermektelep részére Muntean ezredesné 12 kor. gyűjtött.

Jótékony célokra özv. Svastits Gáborné 100 koronát adományozott. — Isten fizesse!

„Amíg a háború ideje tart, úgy a búcsúk és névnapok alkalmával tartatni szokott lakomák, mint egyéb multság jellegével bíró összejövetelek szüneteljenek. Egyrészt kegyeletből és együttérzésből azok iránt, akik a harctéren küzdőkért aggódnak, másrészt azért hogy minél több idő és anyagi eszköz jusson a hátramaradtak családjainak felsegítésére és a sebesültek ápolására.“

(XV. sz. püsp. körlevél.)

Oktatás. *DREYENBURGI Mallik Zelma úri hölgy (Sarkantyú-utca 2. szám) még rendelkezik szabad idővel és néhány órát adhat a németül tanulni akaróknak.*

Plebániai anyakönyvi hivatalból.

Megkereszteltettek:

Julius 12-én: Purr János Ede (szül. febr. 18.); Fülöp Ferenc (szül. márc. 30.) — 18-án: Singer Elemér István (szül. 1892 márc. 26.) — 19-én: Tompa Irma (szül. jul. 2) — 22-én: Szöllőssy Piroska Erzsébet (szül. jul. 4.) — 25-én: Barthmes Gellért Arthur (szül. jun. 14.) — 26-án: Szűcs György (szül. jul. 1.) — 28-án: Kovács Sándor (szül. jul. 22.) — 29-én: Dénes Mária Livia (szül. 1896 jun. 21.) — *Augusztus* 1-én: Bartók Jenő (szül. jul. 8.) — 3-án: Gubicza Karmen Ludovika (szül. jul. 1.); Kern Etelka Emilia (szül. jul. 6.) — 5-én: Habicher Anna Teréz (szül. jul. 24.) — 9-én: Szöllősi Sándor (szül. aug. 4.) — 16-án: Dániel Irma (szül. jul. 17.) — 19-én: Kulovits József (szül. aug. 5.) — 22-én: Sesulka Izolda (szül. jul. 19.) — 29-én: Mellmer Etelka (szül. aug. 12.) — 30-án: Weidner Gizella (szül. aug. 13.) — *Szeptember* 3-án: Szauer Olga Amalia Roza Ludovika (szül. jul. 6.) — 6-án: Bugl Ferenc József (szül. márc. 16.); Platz Melánia Maria (szül. aug. 23.)

Házasság szentségét fölvtették:

Julius 27-én: Fiedler Frigyes József és Strasser Erzsébet. — *Augusztus* 25-án: Mosolygó Lajos József és Schneider Zsuzsanna. — *Szeptember* 7-én: győrszigeti Némai Antal és Tóth Margit.

Halottaink:

Julius 9-én: Mozocu Jozefina, 6 hetes. — 14-én: Bach Vilmos, 57 éves. — 17-én: Gombos Erzsébet, szül. Demeter, 39 éves, szentségekkel ellátva. — 20-án: Fülöp Ferenc, 4 hónapos. — 21-én: Neumayer Eleonora, 56 éves, szentségekkel ellátva. — 22-én: Sesulka Feodora Marianna, 10 hetes. — 28-án: Pusch Anna 91 éves. — *Augusztus* 4-én: Dressler Ernő, 20 éves. — 9-én: Kovács Julia, szül. Rauch, 68 éves, szentségekkel ellátva. — 13-án: Jekel Anna, szül. Horváth, 85 éves, szentségekkel ellátva. — 17-én: Dániel Béla, 5 éves és 4 hónapos; Wernik Károly, 3 hónapos. — 27-én: Hoffmann Mária, szül. Pankiewicz, 89 éves, szentségekkel ellátva. — 29-én: Suchomel Károly, 29 éves; Istvánffy László, 30 éves, szentségekkel ellátva. — *Szeptember* 3-án: Mandel Ernő, 6 hónapos. — 5-én: Rauch Mária, 35 éves, szentségekkel ellátva; Reinbacher Gertrud, 9 hónapos. — 8-án: Rieger Leontina, szül. Grabovický, 68 éves. — 9-én: Degenhardt Gyula, 50 éves.